

2024-12-23

Mažos taršos zonų nustatymas ir transporto priemonių taršos kontrolė

Igyvendinant Europos žaliojo kurso tikslą – klimatui neutralus Europos žemynas iki 2050 m., svarbus vaidmuo tenka transportui, kuris išskiria apie 25 proc. viso Europos Sąjungos (toliau – ES) CO₂ kiekio¹. Norint pasiekti ambicingą tikslą dėl neutralumo klimatui, iki 2050 m. reikia 90 proc. sumažinti transporto sektoriaus išskiriamą CO₂ kiekį². Nors daugelyje ES šalių bendras CO₂ kiekis mažėja, transportas – vienintelis sektorius, kuriame CO₂ nuo 1990 m. augo 33,5 proc. Didžiausi teršėjai yra lengvieji automobiliai (60,6 proc. kelių transporto išskiriamo CO₂ kiekio)³.

Lietuvoje taip pat ne vienerius metus svarstoma, kaip spręsti automobilių taršos problemą. Nuo 2020 m. vidurio registruojant lengvuosius ir lengvuosius krovinius automobilius taikomas registracijos mokestis priklausomai nuo degalų rūšies bei jų kombinacijų ir kai išmetamo CO₂ kiekis viršija daugiau nei 130 g/km. Jį įvedant buvo tikimasi, kad tai paskatins rinktis mažiau taršias transporto priemones, tačiau jų skaičius didėjo nežymiai⁴. Nuo 2024 m.⁵ aplinkosaugininkai gali savarankiškai keliuose stabdyti ir atlikti transporto priemonių taršos matavimus. Patikrinus ~500 automobilių – taršos viršijimo atvejų nenustatyta. Todėl planuojama šią prievolę naikinti, t. y. aplinkosaugininkai, kaip ir anksčiau, automobilių taršą tikrintų su kompetentingomis institucijomis, savarankiškai – tik sunkiasvores transporto priemones⁶.

Visgi, mokslininkų teigimu, sprendžiant transporto priemonių taršos problemą, pagrindinį dėmesį reikėtų skirti didiesiems miestams, kurie generuoja didžiausią dalį transporto išskiriamo CO₂. Lietuva – ne išimtis⁷. Europos šalyse pasiteisinusi priemonė – mažos taršos zonų (angl. Low Emission Zone) miestuose nustatymas, kur ribojamas / draudžiamas transporto priemonių eismas. Vakarų Europoje judama visiško eismo ribojimo miestų centrinėse dalyse link⁸.

Nuo 2025 m. sausio 1 d. mažos taršos zonos turėtų atsirasti ir Lietuvoje. Šiame darbe apžvelgiama, kaip miestai pasirengę įgyvendinti šį reikalavimą, taip pat užsienio šalių geroji patirtis.

¹ Automobilių išmetamas CO₂: <https://www.europarl.europa.eu/topics/lt/article/20190313STO31218/automobiliu-ismetamas-co2-faktai-ir-skaiciai-infografikas>

² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Europos žaliasis kursas: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>

³ *Transport CO2 emissions in focus:*

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2020/659265/EPRS_ATA\(2020\)659265_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2020/659265/EPRS_ATA(2020)659265_EN.pdf)

⁴ Automobilių taršos mokestis: biudžetą papildė 130 mln. eurų, bet taršos beveik nesumažino:

<https://www.lrt.lt/naujienos/eismas/7/2426373/automobiliu-tarsos-mokestis-biudzeta-papilde-130-mln-euru-bet-tarsos-beveik-nesumazino>

⁵ Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.171182/asr>

⁶ Seimo nario L. Jonausko pranešimas: Seimas linkęs atšaukti aplinkosaugininkams priskirtą lengvųjų automobilių taršos tikrinimą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35403&p_k=1&p_t=290240

⁷ Kaip sumažinti automobilių taršą?: <https://www.klimatogrupe.vu.lt/2021/05/05/kaip-sumazinti-automobiliu-tarsa/>

⁸ Mažos taršos zonos Lietuvos miestuose – pasigendama greitesnių veiksmų ir sprendimų:

<https://www.tiasoc.eu/mazos-tarsos-zonos-lietuvas-miestuose-pasigendama-greitesniu-veiksmu-ir-sprendimu/>

Mažos taršos zonų nustatymas Lietuvos miestuose

Alternatyviųjų degalų įstatyme⁹ (2 str. 21 d.) mažos taršos zona apibrėžiama kaip „savivaldybės tarybos nustatyta miesto teritorija, kurioje ribojamas arba visiškai draudžiamas transporto priemonių eismas, išskyrus netaršių transporto priemonių eismą“, t. y. transporto priemonės, turinčios didesnes emisijas, nei nustatytos „lubos“, negali įvažiuoti į zoną / turi sumokėti.

Savivaldybių tarybos nustato ir pagal poreikį periodiškai atnaujina mažos taršos zonas miestuose, turinčiuose kurorto arba kurortinės teritorijos statusą ar daugiau negu 50 tūkst. gyventojų, atsižvelgdamos į mažos taršos zonų nustatymo rekomendacijas, valstybinio aplinkos oro monitoringo ir (ar) savivaldybės aplinkos oro monitoringo duomenis savivaldybių teritorijose (23 str. 15 d.). Savivaldybės taip pat nustato patekimo į mažos taršos zonas sąlygas (12 str. 2 d.). Atitinkamai savivaldybės, nustatydamos mažos taršos zonas ir patekimo į jas tvarką, turi vadovautis Susisiekimo ministerijos patvirtintomis Mažos taršos zonų nustatymo rekomendacijomis¹⁰.

Savivaldybės, kurioms taikomas šis įpareigojimas, mažos taršos zonas savo teritorijoje turi nustatyti **ne vėliau kaip iki 2025 m. sausio 1 d.** (35 str. 7 d.). Pagal 2024 m. pabaigoje gyventojų skaičių miestuose, taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintus miestus, turinčius kurorto statusą, ir miestus, turinčius kurortinės teritorijos statusą¹¹, mažos taršos zonos turi būti nustatytos:

- **Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Alytuje** (miestai, turintys daugiau nei 50 tūkst. gyventojų);

- **Birštone, Druskininkuose, Neringoje, Palangoje** (kurorto statusą turintys miestai);

- **Anykščiuose, Trakuose, Zarasuose** (kurortinės teritorijos statusą turintys miestai). Pastaba: nustatyti mažos taršos zonas neprivaloma kurortinės teritorijos statusą turinčioms Ignalinos miesto Strigailiščio ir Palūšės kaimų dalims bei Kulautuvos, Kačerginės miesteliams ir daliai Zapyškio miestelio, nes šios teritorijos neturi miesto statuso.

Pažymėtina, kad **nesuėjus terminui, kada savivaldybėse turi būti nustatytos mažos taršos zonos** (ne vėliau kaip iki 2025 m. sausio 1 d.), taip pat **neįvertinus, kiek savivaldybių, kurioms šis reikalavimas privalomas, yra pasirengę jį įgyvendinti**, 2024 m. rugsėjo 27 d. užregistruotas Alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas¹². Šiuo pakeitimu siekiama **eliminuoti savivaldybių įstaigoms galimybę mažos taršos zonose transporto srautų mažinimui naudoti įvažiavimo į mažos taršos zonos apmokestinimą**, t. y. transporto priemonių eismas mažos taršos zonose negalėtų būti ribojamas, apmokestinant į jas įvažiavimą. Tai argumentuojama tuo, kad įvažiavimo į mažos taršos zonas apmokestinimas nespręstų pagrindinės problemos – oro taršos, kadangi tie, kas galėtų susimokėti už įvažiavimą į mažos taršos zonas, toliau prisidėtų prie oro taršos didinimo ir diskredituotų mažos taršos zonos idėją¹³.

Situacijos analizė Lietuvos savivaldybėse

Reikalavimas nustatyti mažos taršos zonas ne vėliau kaip iki 2025 m. sausio 1 d. taikomas miestams, turintiems kurorto arba kurortinės teritorijos statusą ar daugiau negu 50 tūkst. gyventojų. 2024 m. pabaigoje tik dalis savivaldybių yra priėmę sprendimus dėl mažos taršos zonų nustatymo, o

⁹ Alternatyviųjų degalų įstatymas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0409c522915c11eb998483d0ae31615c/asr>

¹⁰ Mažos taršos zonų nustatymo rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2023 m. spalio 11 d. įsakymu Nr. 3-432: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/54a35ba0686d11eea182def3ac5c11d6?jfwid=-oy44k65le>

¹¹ Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. Kurortai ir kurortinės teritorijos: <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/turizmas/kurortai-ir-kurortines-teritorijos/>

¹² Alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/ebfd40807c9c11ef84ff9693ecd03ff5>

¹³ AIŠKINAMASIS RAŠTAS dėl Alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/28a9a1907c9d11ef84ff9693ecd03ff5?jfwid=5zy4kkm12>

visa apimtimi, t. y. priimtas sprendimas ne tik dėl mažos taršos zonų nustatymo, bet ir patvirtintos patekimo į jas sąlygos, **ši reikalavimą yra įgyvendinęs tik Kauno miestas**.

Pažymėtina, kad iki Alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 6, 23 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymo¹⁴ priėmimo visi Lietuvos miestai turėjo nustatyti mažos taršos zonas iki 2023 m. sausio 1 d., tačiau tokias zonas iki numatyto termino nustatė tik Kupiškis ir Panevėžio miestas. Atsižvelgiant į savivaldybių nenorą imtis tokių zonų steigimo, taip pat nesant tikslo mažose savivaldybėse įkurti zonas, kurios nesuteiks ekologinės naudos, teisinis reguliavimas buvo pakeistas: mažos taršos zonas įsteigti įpareigoti tik didmiesčiai, kurortai ir kurortinės teritorijos statusą turintys miestai, be to, nustatytas ilgesnis terminas, t. y. iki 2025 m. pradžios¹⁵.

Tačiau ir šių reikalavimų savivaldybės neskuba įgyvendinti. Toliau šiame darbe **pagal atskiras grupes** (miestai, turintys daugiau nei 50 tūkst. gyventojų; miestai, turintys kurorto statusą; miestai, turintys kurortinės teritorijos statusą) apžvelgiama, ar ir kaip pasiruošta nuo 2025 m. sausio 1 d. įsteigti mažos taršos zonas.

Miestai, turintys daugiau nei 50 tūkst. gyventojų

Daugiau nei 50 tūkst. gyventojų turintys miestai: Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys ir Alytus. Išanalizavus viešai skelbiamą informaciją ir/ar atlikus savivaldybių apklausą, darytina išvada, kad nustatytą įpareigojimą, t. y. nustatyti mažos taršos zonas ne vėliau kaip iki 2025 m. sausio 1 d., iš didžiųjų miestų **visa apimtimi yra įgyvendinusi tik Kauno m. savivaldybė**. Kitos savivaldybės yra priėmę sprendimus nustatyti mažos taršos zonas, bet nepatvirtinę patekimo į jas sąlygų, arba dar tik planuoja 2025 m. nustatyti mažos taršos zonas ir patekimo į jas sąlygas.

1 lentelė. Mažos taršos zonos miestuose, turinčiuose daugiau nei 50 tūkst. gyventojų

<p>Vilniaus m. savivaldybė</p>	<p>Vilniaus savivaldybės taryba 2024 m. gruodį priėmė sprendimą dėl mažos taršos zonos nustatymo. Mažos taršos zona apima šias Vilniaus senamiesčio gatves: Islandijos g., Vilniaus g. (nuo Islandijos g. iki Trakų g.), Klaipėdos g., Liejyklos g. (nuo Vilniaus g. iki Totorių g.) ir Benediktinių g. (nuo Vilniaus g. iki Šv. Ignoto g.). Šios gatvės buvo pasirinktos atsižvelgiant į transporto intensyvumą, vyraujančią didelę oro, triukšmo taršą bei aktyvų pėsčiųjų ir dviratininkų eismą. Ruošiantis tikrajam mažos taršos zonos įvedimui, nuo gruodžio 2 d. vykdomas pilotinis projektas¹⁶.</p> <p>Nuo 2025 m. sausio 1 d. vairuotojams bus rekomenduojama šioje zonoje rinktis alternatyvius, nedaršius keliavimo būdus, o ateityje planuojama svarstyti įvažiavimo ribojimus bei vietinės rinkliavos įvedimą.</p> <p>Ateityje planuojama riboti taršių transporto priemonių patekimą į mažos taršos zoną, nustatant vietinę rinkliavą. Šiuo metu pagal galiojančius Lietuvos Respublikos įstatymus to padaryti galimybių nėra. Siekiant, kad savivaldybės galėtų pagrįstai ir teisėtai rinkti vietinę rinkliavą už įvažiavimą į nustatytą mažos taršos zoną, būtini šie teisės aktų pakeitimai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • papildyti Rinkliavų įstatymą¹⁷ (šiuo metu įstatymo projektas ruošiamas), numatant, kad mažos taršos zona yra vietinės rinkliavos objektas ir už įvažiavimą į šią zoną gali būti nustatoma ir renkama vietinė rinkliava;
---------------------------------------	--

¹⁴ Alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 6, 23 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/684451c2c98311ed9b3c9397e1236c2a?jfwid=-tgotchrqd>

¹⁵ Mažos taršos zonos – didmiesčiuose ir kurortuose: <https://sekunde.lt/leidinys/sekunde/mazos-tarsos-zonos-didmiesčiuose-ir-kurortuose/>

¹⁶ Mažos taršos zonos pilotinis projektas – siekiama išbandyti naudingumą: <https://vilnius.lt/lt/2024/12/02/mazos-tarsos-zonos-pilotinis-projektas-siekiama-isbandyti-naudinguma/>

¹⁷ Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.103713/asr>

	<p>• papildyti Administracinių nusižengimų kodeksą¹⁸ (šiuo metu kodekso pakeitimai ruošiami), numatant vairuotojų atsakomybę už patvirtintų mažos taršos zonos nuostatų pažeidimus / nesilaikymą. Kaip ir kiek apmokestinti taršius automobilius mažos taršos zonoje, būtų sprendžiama tik po nacionalinių teisės aktų pakeitimų¹⁹.</p>
Kauno m. savivaldybė	<p>Nuo 2024 m. rugpjūčio 1 d. Kauno senamiestyje veikia Sumažintos taršos zona Kiekvienas pravažiavimas sumažintos taršos zona kainuoja 2 EUR (mokama ne tik už įvažiavimą, bet ir už pravažiavimą tranzitu). Į sumažintos taršos zonos mokestį įskaičiuota pirmoji valanda už automobilio stovėjimą, t. y. skiriama valanda nemokamo parkavimo.</p> <p>Iki šios zonos nustatymo, kasdien pro Kauno senamiestį vidutiniškai pravažiuodavo apie 2 tūkst. automobilių, atsiradus sumažintos taršos zonai – šis skaičius sumažėjo iki 1,5 tūkst. Apie 30 proc. sudaro turintieji leidimus, 6–7 proc. – elektromobilių savininkai, besinaudojantys lengvata pro senamiestį vykti nemokamai. Tranzitas sumažėjo 25 proc., tai natūraliai reiškia mažesnę taršą, triukšmą ir nebe tokį intensyvų eismą siaurose gatvelėse, ko ir siekta miesto Darnaus judumo plane²⁰.</p> <p>Kauno m. savivaldybė palaiko dialogą su verslininkais, besinaudojančiais kurjerių ir pavežėjų paslaugomis. Atsižvelgiant į prašymus, abipus senamiesčio įrengta papildomų vietų nemokamam 15 minučių sustojimui.</p> <p>Sumažintos taršos zonos lengvatos teikiamos nekilnojamo turto objektus turintiems fiziniams, juridiniams asmenims, grynųjų elektromobilių savininkams, specialiosioms tarnyboms, neįgaliesiems. Asmenys, teritorijoje susiformavę sklypus, gauna tiek leidimų, kiek suformuota parkavimo vietų²¹.</p>
Klaipėdos m. savivaldybė	<p>Klaipėdos miesto darnaus judumo plane²², patvirtintame Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2018-09-13, numatytos dvi zonos mieste be CO₂ – senamiestyje ir Smiltynėje. Zonų mieste be CO₂ uždavinio priemonės:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eismo ribojimo infrastruktūros aplink senamiestį įrengimas (ženklinimas, kelio užtvaros, stebėjimo kameros). Ties įvažiavimais į senamiestį numatoma įrengti „Zoną be CO₂“ – įrengiamos eismo ribojimo priemonės, kurios padėtų kontroliuoti įvažiuojančių automobilių srautus; - eismo ribojimo infrastruktūros aplink Smiltynę įrengimas (ženklinimas, kelio užtvaros, stebėjimo kameros). Ties įvažiavimu į Smiltynę numatoma įrengti „Zoną be CO₂“ – įrengiamos eismo ribojimo priemonės, kurios padėtų kontroliuoti įvažiuojančių automobilių srautus²³. <p>Oro taršos ir kiti panašūs tyrimai senamiestyje ir Smiltynėje nebuvo atlikti, nes Klaipėdos miesto savivaldybė nėra priėmusi sprendimo tokias zonas apmokestinti. Argumentuojama tuo, kad prieš tai reikalinga gilesnė analizė dėl</p>

¹⁸ Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4ebe66c0262311e5bf92d6af3f6a2e8b/asr>

¹⁹ Vilniaus senamiestyje patvirtinta mažos taršos zonos riba: <https://vilnius.lt/lt/2024/11/27/vilniaus-senamiestyje-patvirtinta-mazos-tarsos-zonos-riba/>

²⁰ Kauno miesto darnaus judumo planas: <https://www.kaunas.lt/transportas/darnaus-judumo-planas/>

²¹ Sumažintos taršos zona: daugiau atsiskaitymo būdų ir priminimas susimokėti:

<https://www.kaunas.lt/2024/09/12/sumazintos-tarsos-zona-daugiau-atsiskaitymo-budu-ir-priminimas-susimoketi/>

²² Klaipėdos miesto darnaus judumo planas, patvirtintas Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2018-09-13 sprendimu Nr. T2-185: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c5ead800bbe411e88f64a5ecc703f89b/asr> ir <https://www.klaipeda.lt/data/public/uploads/2018/09/output-7.pdf>

²³ Klaipėdos m. savivaldybės administracijos Transporto skyriaus atstovo 2024-12-16 telefoninio pokalbio metu pateikta informacija.

	zonoje be CO ₂ veikiančių verslo įstaigų, gyventojų, pavėžėjimo paslaugą teikiančių įmonių judėjimo, lengvatų suteikimo, kt. Tai rodo ir Kauno miesto pavyzdys, kai priėmus sprendimą dėl apmokestinimo buvo rengiamos papildomos tvarkos dėl minėtų dalykų ²⁴ .
Šiaulių m. savivaldybė	Šiaulių miesto savivaldybės administracija dalyvavo ir laimėjo Lietuvos savivaldybių asociacijos skelbtą konkursą dėl mažos taršos zonos plano parengimo (parengus planą, jis bus įgyvendintas Šiaulių miesto savivaldybėje). Konsultacijų, tyrimų, analizės paslaugas perka Lietuvos savivaldybių asociacija. Konsultantams atlikus Šiaulių miesto situacijos analizę, bus aišku, kurioje vietoje galėtų būti mažos taršos zona ir koks galėtų būti jos režimas. Šiaulių miesto savivaldybės tarybos sprendimas dėl mažos taršos zonos nustatymo bus priimtas tik parengus mažos taršos zonos planą ²⁵ .
Panevėžio m. savivaldybė	Mažos taršos zona Panevėžio mieste buvo nustatyta 2022 m. gruodžio 29 d. Panevėžio miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-440 „Dėl Panevėžio miesto mažos taršos zonos nustatymo“ ²⁶ . 2024 m. gruodžio 27 d. Panevėžio miesto savivaldybės taryba svarstys klausimą dėl šio sprendimo pakeitimo. Numatoma apriboti visų rūšių transporto priemonių, turinčių vidaus degimo variklį, įvažiavimą į mažos taršos zoną nuo 2026 m. sausio 1 d. Detalesnės įgyvendinimo priemonės bus numatytos Panevėžio miesto mažos taršos zonos įgyvendinimo veiksmų plane, kurį administracija turi parengti iki 2025 m. liepos 1 d. ²⁷
Alytaus m. savivaldybė	Alytaus miesto savivaldybė nėra pasitvirtinusi mažos taršos zonų, sprendimą planuojama priimti 2025 m. ²⁸

Kurorto statusą turintys miestai

Kurorto statusą Lietuvoje turi keturi miestai: Birštonas, Druskininkai, Neringa, Palanga. Atlikus minėtų savivaldybių apklausą, nustatyta, kad **nei vienas kurorto statusą turintis miestas** iki Alternatyviųjų degalų įstatyme nustatyto termino, t. y. ne vėliau kaip iki 2025 m. sausio 1 d., **nėra nustatęs mažos taršos zonų**.

2 lentelė. Mažos taršos zonos miestuose, turinčiuose kurorto statusą

Birštono savivaldybė	Birštono savivaldybės taryba sprendimą dėl mažos taršos zonų nustatymo planuoja priimti artimiausiam tarybos posėdyje 2025 m. vasario mėn. ²⁹
-----------------------------	--

²⁴ Klaipėdoje mažos taršos zonų apmokestinti neplanuojama: <https://ve.lt/aktualijos/klaipedos-pulsas/klaipedoje-mazos-tarsos-zonu-apmokestinti-neplanuojama>

²⁵ Šiaulių miesto savivaldybės administracijos 2024-12-20 raštu Nr. S-4892 pateikta informacija.

²⁶ Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2022 m. gruodžio 29 d. Nr. 1-440 „Dėl Panevėžio miesto mažos taršos zonos nustatymo“: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/a9fd4da0878a11ed8df094f359a60216>

²⁷ Panevėžio m. savivaldybės administracijos Miesto infrastruktūros skyriaus 2024-12-16 el. laišku pateikta informacija.

²⁸ Alytaus m. savivaldybės administracijos Miesto ūkio skyriaus atstovo 2024-12-20 telefoninio pokalbio metu pateikta informacija.

²⁹ Birštono savivaldybės administracijos 2024-12-20 el. laišku pateikta informacija.

Druskininkų savivaldybė	Druskininkų savivaldybės taryba kol kas nėra priėmusi sprendimo dėl mažos taršos zonų įvedimo pagal Alternatyviųjų degalų įstatymą. Informacija, kada planuojama priimti sprendimą, nepateikiama ³⁰ .
Neringos savivaldybė	Neringos savivaldybėje jau ne vienerius metus taikoma vietinė rinkliava automobilių srautų reguliavimui: išskirtos mechaninių transporto priemonių grupės, kurioms taikomos skirtingo dydžio rinkliavos, bei numatytos išimties, skatinančios atvykti netaršiais automobiliais (visiškai elektriniai automobiliai gali įvažiuoti nemokamai). Atsižvelgiant į tai, Neringos savivaldybė kol kas nėra patvirtinusi mažos taršos zonų savivaldybės teritorijoje ³¹ .
Palangos m. savivaldybė	Šiuo metu Palangos miesto savivaldybė nėra nustačiusi mažos taršos zonų. Remiantis pateikta informacija, yra pradėtas rengti mažos taršos zonų planas, kurį planuojama patvirtinti iki 2025 m. kovo mėn. pabaigos ³² .

Kurortinės teritorijos statusą turintys miestai

Kurortinės teritorijos statusą turi Anykščiai, Trakai, Zarasai, Ignalinos miesto Strigailiščio ir Palūšės kaimų dalių teritorijos bei Kulautuvos, Kačerginės miestelių ir dalies Zapyškio miestelio teritorijos.

Pažymėtina, kad reikalavimas pagal Alternatyviųjų degalų įstatymą nustatyti mažos taršos zonas taikomas **tik miesto statusą turinčioms teritorijoms (Anykščiams, Trakams, Zarasams)**, todėl jis **nėra privalomas** Ignalinos miesto Strigailiščio ir Palūšės kaimų dalių teritorijoms bei Kulautuvos, Kačerginės miestelių ir dalies Zapyškio miestelio teritorijoms.

Anykščių r. savivaldybė 2024 m. pabaigoje–2025 m. pradžioje planuoja svarstyti, kokių priemonių reikia nustatytoms mažos taršos zonoms įgyvendinti, Trakų r. savivaldybei iki 2025 m. kovo 31 d. bus parengtas mažos taršos zonų planas (pagal sutartį su tiekėju), Zarasų r. savivaldybė 2025 m. artimiausiame Tarybos posėdyje svarstys klausimą dėl mažos taršos zonų nustatymo. Pažymėtina, kad, nors pagal Alternatyviųjų degalų įstatymą Kulautuvos, Kačerginės miestelių ir dalies Zapyškio miestelio teritorijose nėra privaloma nustatyti mažos taršos zonų, nes jos neturi miesto statuso, tačiau **Kauno r. savivaldybė planuoja jas nustatyti**, nelaukiant, kol tai padaryti įpareigos teisės aktai.

3 lentelė. Mažos taršos zonos miestuose, turinčiuose kurortinės teritorijos statusą

Anykščių r. savivaldybė	Anykščių rajono savivaldybės taryba 2023 m. liepos 27 d. sprendimu Nr. 1-TS-230 „Dėl Anykščių miesto darnaus judumo plano tvirtinimo“ yra patvirtinusi Anykščių miesto darnaus judumo planą ³³ , kuriame yra nustatytos mažos taršos zonos, o kur – zonos be transporto priemonių. 2024 m. pabaigoje – 2025 m. pradžioje bus svarstoma, kokių įgyvendinimo priemonių reikia ³⁴ .
--------------------------------	--

³⁰ Druskininkų savivaldybės Architektūros ir urbanistikos skyrius 2024-12-19 el. laišku pateikta informacija.

³¹ Neringos savivaldybės administracijos Miesto tvarkymo ir statybos skyriaus 2024-12-15 el. laišku pateikta informacija.

³² Palangos m. savivaldybės administracijos Aplinkos ir žemėtvarkos skyrius atstovo 2024-12-16 telefoninio pokalbio metu pateikta informacija.

³³ Anykščių rajono savivaldybės taryba 2023 m. liepos 27 d. sprendimas Nr. 1-TS-230 „Dėl Anykščių miesto darnaus judumo plano tvirtinimo“: <https://www.anyksciai.lt/doclib/uswlhlvhmtnz3db3tff8aus873deqb3p>

³⁴ Anykščių r. savivaldybės administracijos Bendrojo ir ūkio skyriaus atstovo 2024-12-16 telefoninio pokalbio metu pateikta informacija.

Trakų r. savivaldybė	<p>Trakų r. savivaldybė yra pasirašiusi sutartį su tiekėju, kuris iki 2025 m. kovo 31 d. parengs mažos taršos zonų planą. Šiuo metu bendradarbiaujama su projekto rengėju, teikiami duomenys rengiamai Trakų senamiesčio mažos taršos zonai.</p> <p>Pažymėtina, kad bazinė mažos taršos zona bus jau savivaldybės paskelbtoje Karaimų gatvės pėsčiųjų dalyje (laikytina, kad su tam tikromis išlygomis Trakuose jau yra nustatyta mažos taršos zona³⁵). Mažos taršos zonų scenarijai gali būti svarstomi ankščiau minėtus sprendinius išplečiant į didesnę senamiesčio zoną.</p> <p>Trakų senamiesčio ar jo dalies mažos taršos zonos pagrindinis tikslas – automobilių tranzitinio eismo mažinimas arba panaikinimas labiausiai turistų lankomoje senamiesčio dalyje. Orientuojamasi į automobilių oro taršos, triukšmo ir vizualinės taršos kultūros paveldo teritorijoje mažinimą³⁶.</p>
Zarasų r. savivaldybė	<p>Zarasų rajono savivaldybės taryba dar nėra priėmusi sprendimo dėl mažos taršos zonų įvedimo pagal Alternatyviųjų degalų įstatymą. 2025 m. vyksiančiame artimiausiam Tarybos posėdyje bus svarstomas šis klausimas³⁷.</p>
Ignalinos miesto Strigailišio ir Palūšės kaimų dalių teritorijos	<p>Šioms teritorijoms pagal Alternatyviųjų degalų įstatymą nėra privaloma nustatyti mažos taršos zonų³⁸.</p>
Kulautuvos, Kačerginės miestelių ir dalies Zapyškio miestelio teritorijos	<p>Šioms teritorijoms pagal Alternatyviųjų degalų įstatymą nėra privaloma nustatyti mažos taršos zonų. Pažymėtina, kad visos nurodytos kurortinės teritorijos siejasi su „VIA Lietuva“ keliais. Kauno r. savivaldybės administracija informavo, kad šiuo metu sprendžiama dėl „VIA Lietuva“ kelio perėmimo prie Kačerginės ir Kulautuvos, tuomet savivaldybė dės pastangas dėl mažos taršos zonų įgyvendinimo, nelaukiant, kol tokia pareiga bus įtvirtinta teisės aktuose³⁹.</p>

Užsienio šalių geroji patirtis

Automobilių taršos mažinimo priemonės, kuriomis iš esmės siekiama sumažinti šiltnamio dujų emisiją bei oro taršą urbanizuotose teritorijose, dažniausiai siejamos su nacionaline klimato kaitos politika. Tačiau svarbu atskirti klimato taršą ir oro taršą. Automobiliai degina benzina arba dyzelinį kurą, o į orą patenka anglis, kuri jungiasi su deguonimi ir susidaro anglies dvideginis. Anglies dvideginis (pagrindinės šiltnamio dujos) nėra nuodingos dujos ir atviroje vietovėje jų koncentracija niekada netampa keliančia grėsmę žmogaus sveikatai. Tačiau jų poveikis pasireiškia per klimato kaitą. Tuo tarpu kiti automobilių išmetami teršalai, be abejo, kelia grėsmę žmogaus sveikatai. Ypač dažnai minimos kietosios dalelės, kurios gali sukelti ne tik rimtus kvėpavimo, bet ir širdies-

³⁵ Įvažiavimas į bemotorio eismo zoną: <https://trakai.lt/gyventojams/aplinkosauga-ir-atlieku-tvarkymas/ivaziavimas-i-bemotorio-eismo-zona/6110>

³⁶ Trakų r. savivaldybės administracijos Aplinkosaugos ir viešosios tvarkos skyriaus 2024-12-16 el. laišku pateikta informacija.

³⁷ Zarasų r. savivaldybės Bendrojo ir viešosios tvarkos skyriaus 2024-12-19 el. laišku pateikta informacija.

³⁸ Ignalinos m. savivaldybė informacijos nepateikė.

³⁹ Kauno r. savivaldybės administracijos 2024-12-16 el. laišku pateikta informacija.

kraujagyslių sistemos sutrikimus. Tačiau čia kalbama apie oro taršą tankiose urbanizuotose teritorijose arba aplink didžiąsias automagistrales⁴⁰.

Todėl nemažai ES valstybių narių, spręsdamos automobilių taršos problemą, didžiausią dėmesį skiria transporto srautų suvaldymui miestuose, ypač didmiesčiuose, tam nustatydamos mažos taršos zonas. Įprastai užsienio šalių praktikoje mažos taršos zonos turi bent vieną iš šių reikalavimų: draudimas įvažiuoti į mažos taršos zonas automobiliams, kurių išmetamų teršalų kiekis yra didesnis nei nustatyta leistina riba, arba papildomas mokestis vairuotojams, įvažiuojant į konkrečias miesto dalis. Tuo tarpu vairuotojai, kurių automobiliai atitinka taršos standartus, paprastai mokesčio išvengia⁴¹.

Remiantis Europos vartotojų centro (*European Consumer Centre*) 2024 m. duomenimis⁴², mažos taršos zonos yra Belgijoje, Danijoje, Italijoje, Ispanijoje, Jungtinėje Karalystėje, Nyderlanduose, Norvegijoje Prancūzijoje, Švedijoje, Vokietijoje.

Šalys, kuriose mažos taršos zonos nustatytos su tam tikromis išlygomis / taikomos išimtis, yra: Airija, Austrija, Bulgarija, Čekija, Graikija, Islandija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Malta, Suomija, Portugalija, Rumunija Vengrija.

Mažos taršos zonų nėra Estijoje, Kipre, Kroatijoje, Liuksemburge, Slovėnijoje. Nepateikiama informacija apie Slovakiją⁴³.

Mažos taršos zonos laikytinos efektyvia priemone, pavyzdžiui, Švedijos sostinėje Stokholme, nepaisant populiacijos augimo, eismo lygis mieste mažėja. Tačiau bendrai Vakarų Europoje **judama visiško eismo ribojimo miestų centrinėse dalyse link**. Pavyzdžiui, Norvegijos didmiesčiuose įvažiuojant į centrą apmokestinami net elektromobiliai^{44,45}, taip pat elektromobiliams nebus taikomos kitos kelių rinkliavos lengvatos, kt.⁴⁶

Parengė

Informacijos ir komunikacijos departamento

Tyrimų skyriaus

Patarėja Aistė Griškonytė

Tel. (0 5) 209 6182, el. p. aiste.giskonyte@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą.

Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2024

⁴⁰ Kaip sumažinti automobilių taršą?: <https://www.klimatogrupe.vu.lt/2021/05/05/kaip-sumazinti-automobiliu-tarsa/>

⁴¹ Mažos taršos zonos Lietuvos miestuose – pasigendama greitesnių veiksmų ir sprendimų:

<https://www.tiasoc.eu/mazos-tarsos-zonos-lietuvos-miestuose-pasigendama-greitesniu-veiksmu-ir-sprendimu/>

⁴² *Environmental zones in Europe*: <https://www.europe-consommateurs.eu/en/travelling-motor-vehicles/motor-vehicles/environmental-zones-in-europe.html>

⁴³ *Ten pat.*

⁴⁴ Mažos taršos zonos Lietuvos miestuose – pasigendama greitesnių veiksmų ir sprendimų:

<https://www.tiasoc.eu/mazos-tarsos-zonos-lietuvos-miestuose-pasigendama-greitesniu-veiksmu-ir-sprendimu/>

⁴⁵ *Oslo - LEZ – CS*: <https://urbanaccessregulations.eu/countries-mainmenu-147/norway-mainmenu-197/oslo-charging-scheme>

⁴⁶ *Norway: Electric vehicles pay*: <https://urbanaccessregulations.eu/news-and-press/1507-norway-electric-vehicles-pay>